Voorzitter,

Vandaag bespreken we de kadernota 2025, de eerste aanzet voor de begroting van volgend jaar. We staan voor financiële uitdagingen, en hebben een besparingsopgave voor de komende jaren. Gelukkig is Diemen vanuit de afgelopen jaren financieel stabiel, en is ons tekort te overzien. Maar we zullen wel keuzes moeten maken over het verhogen van inkomsten of verlagen van uitgaven. Ik zal eerst in het algemeen iets zeggen over met welke bril op wij onze keuzes maken, en vervolgens drie prioriteiten aan het college meegeven voor het opstellen van de begroting.

De kern van het sociaal-liberalisme, van het D66-gedachtengoed, is *Vrijheid in Verbondenheid*. Aan de ene kant betekent dat, dat wij vinden dat iedereen zo veel mogelijk de vrijheid moet krijgen om je leven in te richten zoals je zelf wil. Dat jouw eigen keuzes bepalend zijn voor hoe je leven vorm krijgt. Dat je het beste onderwijs krijgt, zodat je alle mogelijkheden die je in je hebt, ook daadwerkelijk kunt benutten.

Maar aan de andere kant draait het niet puur en alleen om jouzelf als individu. We bestaan als individuen in verbondenheid met alle mensen om ons heen. We maken deel uit van een samenleving, waarin je banden hebt met vrienden, collega's, buren, of dat ene bekende gezicht dat je toevallig elke week tegenkomt in de supermarkt. Al die onderlinge verbondenheid zorgt ervoor dat we meer zijn dan losse, individuele eilandjes.

Maar juist om die verbondenheid maak ik me al een hele tijd zorgen. Er waait inmiddels een gure radicaal rechtse wind door Nederland, waarbij uitsluiting eerder norm dan taboe lijkt. Waarbij Nederland meer voor de een lijkt dan voor de ander, in plaats van van ons allemaal. Dat is iets wat mij boos maakt als ik het zie, boos maakt als ik erover hoor, want ik vind dat iedereen het recht heeft zich welkom te voelen en om volledig deel uit te maken van onze samenleving.

Dus waar moeten we dan wel naar streven? Ooit liet Nederland liet zich erop voorstaan een "tolerant" land te zijn. Nog los van of dat waar was, vind ik "tolerantie" ook helemaal niet zo'n prettig woord. Het impliceert een bepaalde onverschilligheid, 'je mag er zijn zolang ik geen last van je heb'. Ik ben ervan overtuigd dat we meer kunnen dan dat. Dat we kunnen komen tot acceptatie, tot daadwerkelijk met elkaar samenleven.

Om dat te bereiken moeten mensen elkaar wel kúnnen ontmoeten, moet er de mogelijkheid zijn om verbindingen te leggen met elkaar. Deel laten zijn van onze lokale gemeenschap. Want de beste manier om te verbinden is door met elkaar in gesprek te gaan en elkaar te leren kennen. Ik denk dat we hier in Diemen goed aan werken. Maar ik wil ook markeren dat dit dus geen vanzelfsprekendheid is, dat we hier blijvend oog voor moeten houden.

Deze algemene beschouwingen zijn van ons dus vooral een pleidooi voor *Vrijheid in Verbondenheid*. Vanuit die bril willen wij het college drie prioriteiten meegeven bij het opstellen van de begroting voor 2025. Dat zijn 1) Ruimte voor ontmoeten en verbinden, 2) Een sociale gemeente met een stevig vangnet, en 3) Diemen waar iedereen terecht kan en welkom is.

Ontmoeten en verbinden
Onze lokale voorzieningen zijn onmisbaar als plekken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Sport, kunst en cultuur brengt de inwoners van Diemen samen en met elkaar in gesprek. Daar moeten we in blijven investeren.

Ook onze lokale evenementen zorgen voor levendigheid. Evenementen die vaak draaien op een kleine bijdrage van de gemeente, vanuit ons evenementenbeleid of Daarom Diemen, en natuurlijk op een enorme inzet van vrijwilligers. Ik vind het altijd mooi om te zien hoeveel mensen bereid zijn om te doen om zoiets neer te zetten, bijvoorbeeld uit een passie voor muziek, voor lekker eten of gewoon omdat het heel erg leuk is om allemaal blije mensen bij elkaar te brengen.

Dat is iets om te koesteren. Met een relatief kleine bijdrage van de gemeente wordt op deze manier een grote impact voor onze inwoners gerealiseerd. De ondersteuning van dit soort lokale initiatieven uit onze samenleving, in subsidies of anderszins, moeten we zoveel mogelijk handhaven en waar mogelijk uitbreiden. Zodat Diemen een gemeente is waar niet alleen gewoond, maar ook geleefd wordt.

Sociale gemeente met een stevig vangnet
We vinden dat iedereen in Diemen mee moet kunnen doen. Als je het op eigen kracht niet redt, of met onverwachte tegenslagen te maken krijgt, dat de gemeente Diemen dan voor je klaar staat. En dan niet alleen zodat je 'gewoon' rond kan komen, maar ook zodat je volledig kan deelnemen aan de samenleving. Dat er ruimte is om leuke dingen te doen.

Tegelijkertijd moeten we altijd kritisch blijven kijken dat geld terechtkomt bij de mensen die dat het hardste nodig hebben. Ons altijd blijven afvragen: "helpen we met deze uitgaven de meeste mensen?". Maar ook als we als gemeente de komende jaren minder geld kunnen uitgeven, moet het sociale gezicht van Diemen overeind blijven. We moeten ons niet alleen richten op het minimale wat we als gemeente moeten doen, maar de ruimte zoeken om mensen écht te kunnen helpen, zoals we bijvoorbeeld doen met de bijzondere bijstand en hebben gedaan met de Steunimpuls.

Een sociale gemeente is ook een gemeente die zorg draagt voor een goede gezondheid van onze inwoners, waaronder ook seksuele gezondheid. Daarom dienen wij samen met Ons Diemen de motie "Doe het goed, doe het veilig" in, waarin we vragen om naast gratis maandverband ook gratis condooms ter beschikking te stellen.

Diemen waar iedereen terecht kan, en welkom is
En wij blijven ons hard maken voor een Diemen waar iedereen terecht kan en iedereen welkom is. Diemen is een gemeente met een bijzonder diverse bevolking. Voor al onze inwoners zorgen wij voor een inclusieve samenleving, waarin iedereen een plek heeft. Hier wil ik ook een duidelijke link leggen met woningbouw, want om een diverse gemeenschap te kunnen zijn, moet ook iedereen hier kunnen wonen. Daarom moeten we forse stappen blijven zetten met betaalbare woningen bouwen, zodat Diemen niet een gemeente voor de "happy few" wordt, maar een diverse samenstelling blijft houden. Voor ons is het belangrijk om de uitgangspunten uit de woonvisie de komende jaren strak te blijven hanteren, en om ambtelijke inzet en capaciteit te prioriteren om bouwprojecten door te laten draaien.

Opbrengsten
Tot nu toe hebben we vooral aangegeven waar wij vinden dat we het geld van de gemeente aan moeten besteden. Maar daar moeten natuurlijk ook voldoende opbrengsten tegenover staan.

Zoals in de informatieve raad aangegeven vinden wij het interessant om te kijken of we de kostendekkendheid van de leges kunnen verhogen. Daarmee zorgen we ervoor dat de gebruiker van een dienst ook zoveel mogelijk degene is die daarvoor betaalt.

En het is niet de eerste knop waar we aan willen draaien, maar ook de OZB kan wat ons betreft in zicht komen om te zorgen voor meer inkomsten. De afgelopen jaren hebben we de OZB minder laten stijgen dan de inflatie, wat dus in feite een nadelig gat heeft opgeleverd voor de gemeente. Als het nodig is, zien wij een kleine extra verhoging van de OZB als een goede optie.

Vrijheid in Verbondenheid
Het college heeft ons gevraagd bij deze kadernota richting te geven aan de begroting. Voor ons betekent dat, dat we in Diemen blijven werken aan *Vrijheid in Verbondenheid.* Aan een lokale gemeenschap waar mensen elkaar weten te vinden. Door ruimte voor inwoners om ontmoeten, door het sociale gezicht van Diemen stevig overeind te houden, en door een gemeente te zijn waar iedereen terecht kan, en iedereen welkom is.

We rekenen erop dat dat ook in de begroting tot uiting zal komen.